

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών

Αξιολόγηση Επιπτώσεων των Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης των ΠΕΠ 2014-2020 Ευρήματα & Συστάσεις

Γιάννης Τόλιας
Innovatia Systems

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αντικείμενο της αξιολόγησης

- Προσδιορισμός της **συνδρομής** των δεκατριών Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) στις αντίστοιχες Περιφερειακές Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) & προσδιορισμός των **επιπτώσεων που οφείλονται στη συνδρομή των ΠΕΠ**
- Θεματική εστίαση:
 - ▶ Θεματικός Στόχος 1
 - ▶ Θεματικός Στόχος 2 (επενδυτικές προτεραιότητες 2α, 2β)
 - ▶ Θεματικός Στόχος 3 και
 - ▶ Θεματικός Στόχος 8 (επενδυτικές προτεραιότητες 8i, 8iii, και 8v)
- Περίοδος αναφοράς από **1.1.2014** έως **13.7.2023**

Χρονοδιάγραμμα της αξιολόγησης

Kick-off & Σχέδιο Αξιολόγησης

- Οριστικοποίηση αξιολογικών ερωτημάτων & Σχεδίου Αξιολόγησης
- Ορισμός πηγών και ειδών δεδομένων
- Αρχική τυπολογία εργαλείων πολιτικής

Συλλογή-ανάλυση δεδομένων, πιλοτική εφαρμογή στη Δυτική Μακεδονία

- Οριστικοποίηση εργαλείων έρευνας
- Πιλοτική εφαρμογή του Σχεδίου Αξιολόγησης στη Δυτική Μακεδονία
- Ανασκόπηση εγγράφων (ΠΕΠ, RIS3, το σύνολο των προσκλήσεων των ΠΕΠ για τους Θ.Σ. ενδιαφέροντος)
- Συγκέντρωση, καθαρισμός, ομογενοποίηση δεδομένων
- Οριστικοποίηση τυπολογίας εργαλείων πολιτικής
- Online έρευνα πεδίου ωφελούμενων
- Έναρξη συγκέντρωσης στοιχείων από τις 12 Περιφέρειες

Εφαρμογή στις υπόλοιπες Περιφέρειες

- 13 Περιφερειακές αξιολογήσεις
- 13 fiches εργαλείων πολιτικής
- Αποτελέσματα online έρευνας πεδίου δικαιούχων
- Συγκριτική αξιολόγηση 13 περιφερειών για **32** δείκτες
- Απαντήσεις στα αξιολογικά ερωτήματα

Τελική Έκθεση

- Σεμινάριο επικύρωσης αποτελεσμάτων
- Συστάσεις

28.4.2023

28.6.2023

28.9.2023

7.12.2023

28.12.2023

Μεθοδολογία & Αξιολογικά Ερωτήματα

Μεθοδολογία

- **Αξιολόγηση επιπτώσεων με βάση τη θεωρία (theory-based impact evaluation) με χρήση Ανάλυσης Συνεισφοράς (Contribution Analysis)** που εστιάζει στις αιτιώδεις σχέσεις και επεξηγηματικά συμπεράσματα μεταξύ παρατηρούμενων αλλαγών και συγκεκριμένων παρεμβάσεων
- Τρία επίπεδα ανάλυσης
 - ▶ **Πρόγραμμα:** στρατηγική και το μίγμα πολιτικής που εφαρμόστηκε από κάθε ΠΕΠ για την υποστήριξη της οικείας RIS3
 - ▶ **Εργαλείο Πολιτικής:** Βαθμός επιβεβαίωσης της Θεωρίας της Αλλαγής για κάθε εργαλείο πολιτικής και *εκτιμήσεις* για το αν τα εργαλεία πολιτικής οδηγούν στις αναμενόμενες επιπτώσεις
 - ▶ **Έργα και δικαιούχοι:** Προφίλ και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των δικαιούχων που υλοποίησαν τα έργα που θεωρήθηκαν συναφή με τις περιφερειακές στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης

Αξιολογικά Ερωτήματα

Θέμα	Αξιολογικό ερώτημα
Αποτελεσματικότητα	<ol style="list-style-type: none">1. Σε ποιο βαθμό πέτυχαν οι δράσεις των ΠΣΕΕ τα αναμενόμενα αποτελέσματα σε επίπεδο δεικτών;2. Σε ποιο βαθμό ήταν αποτελεσματική η Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης στις Περιφέρειες;3. Σε ποιο βαθμό η χρονική διάσταση της υποστήριξης από τα ΠΕΠ προς τις ΠΣΕΕ υλοποιήθηκε όπως είχε σχεδιαστεί; Ποιοι ήταν οι παράγοντες που οδήγησαν σε τυχόν αποκλίσεις;4. Σε ποιο βαθμό πέτυχαν οι δράσεις των ΠΣΕΕ τις αναμενόμενες εκροές;5. Ποιοι ήταν οι κύριοι παράγοντες που επηρέασαν τη συνολική αποτελεσματικότητα;
Αποδοτικότητα	<ol style="list-style-type: none">6. Σε ποιο βαθμό η ένταση της χρηματοδότησης ήταν επαρκής για να δημιουργήσει επιπτώσεις;7. Αξιοποιήθηκαν πιθανές συνέργειες ή οικονομίες κλίμακας με τομεακά ή ευρωπαϊκά προγράμματα;
Συνοχή	<ol style="list-style-type: none">8. Σε ποιο βαθμό τα εργαλεία πολιτικής που ενεργοποιήθηκαν επικαλυπτόταν με αντίστοιχα που ενεργοποιήθηκαν μέσω των τομεακών προγραμμάτων, ιδίως του ΕΠΑνΕΚ;9. Σε ποιο βαθμό τα εργαλεία πολιτικής που ενεργοποιήθηκαν μέσω των ΠΕΠ επικαλυπτόταν με αντίστοιχα που ενεργοποιήθηκαν εκτός των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ);
Συνάφεια	<ol style="list-style-type: none">10. Σε ποιο βαθμό τα εργαλεία πολιτικής που ενεργοποιήθηκαν από τα ΠΕΠ κάλυπταν τις διαπιστωμένες ανάγκες που αναφέρονται στις ΠΣΕΕ;11. Σε ποιο βαθμό οι επενδύσεις των ΠΕΠ μέσω των ΘΣ1,2,3 και 8 τροφοδότησαν δράσεις που υποστήριζαν τις ΠΣΕΕ;
Προστιθ. αξία	<ol style="list-style-type: none">12. Σε ποιο βαθμό θα είχαν επιτευχθεί οι στόχοι των ΠΣΕΕ χωρίς την υποστήριξη των ΠΕΠ;
Επιπτώσεις	<ol style="list-style-type: none">13. Σε ποιο βαθμό οδήγησαν οι δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης που ενισχύθηκαν από τα ΠΕΠ στα αναμενόμενα άμεσα και μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα;14. Σε ποιο βαθμό αναμένεται να οδηγήσουν οι δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης που ενισχύθηκαν από τα ΠΕΠ σε διατηρήσιμες επιπτώσεις;15. Σε ποιο βαθμό οι δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης που ενισχύθηκαν από τα ΠΕΠ ήταν συμβατές με τη χωρική κατανομή της οικονομικής δραστηριότητας;

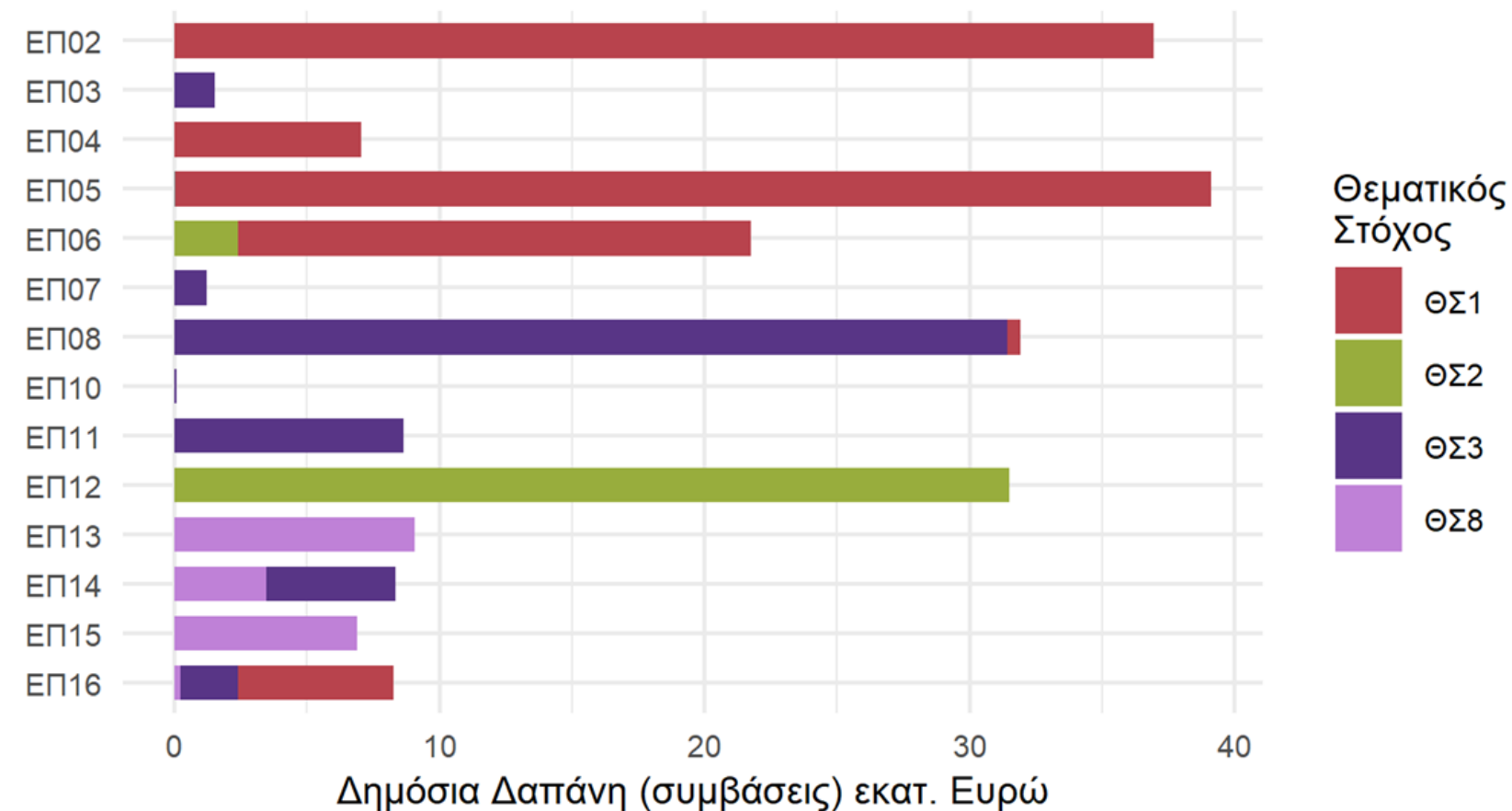
Εξετάστηκαν 16 Εργαλεία Πολιτικής

Ενεργό	ΘτΑ	Τίτλος
x	[1]	ΕΠ01: Ενίσχυση υποδομών για εκπαίδευση
✓	[1]	ΕΠ02: Ενίσχυση υποδομών για έρευνα
✓	[1]	ΕΠ03: Επενδύσεις σε υποδομές Μεταφοράς Τεχνολογίας και Καινοτομίας
✓	[1]	ΕΠ04: Ενίσχυση ερευνητικών δραστηριοτήτων σε Πανεπιστήμια ή Ερευνητικά Κέντρα
✓	[1]	ΕΠ05: Συνεργατικά Έργα ΕΤΑΚ
✓	[1]	ΕΠ06: Δραστηριότητες έρευνας στις επιχειρήσεις
✓	[1]	ΕΠ07: Έμμεση στήριξη μεταφοράς τεχνολογίας
✓	[1]	ΕΠ08: Υποστήριξη επιχειρηματικών επενδύσεων για την υιοθέτηση καινοτομιών
x	[1]	ΕΠ09: Ενίσχυση ικανοτήτων για καινοτομία στις επιχειρήσεις
x	[2]	ΕΠ10: Ίδρυση νέων καινοτόμων επιχειρήσεων
✓	[2]	ΕΠ11: Διεθνοποίηση επιχειρήσεων
✓	Νέο	ΕΠ12: Ψηφιακή αναβάθμιση επιχειρήσεων
✓	Νέο	ΕΠ13: Ανάπτυξη δεξιοτήτων ανθρώπινων πόρων για την έξυπνη εξειδίκευση
✓	[2]	ΕΠ14: Επιταχυντής επιχειρηματικών ιδεών
✓	Νέο	ΕΠ15: Κίνητρα για την απασχόληση ανέργων με υψηλά τυπικά προσόντα
✓	Νέο	ΕΠ16: Υποστήριξη τοπικών οικοσυστημάτων καινοτομίας

[1] Prognos, CSIL & Visionary Analytics, «Ex post evaluation of Cohesion policy programmes 2014-2020 financed by the ERDF: WP4-Research, Technological Development and Innovation,» Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2023.

[2] CSIL & Prognos, «Ex post evaluation of Cohesion policy programmes 2014-2020 financed by the ERDF: WP6-SME Support,» Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2022.

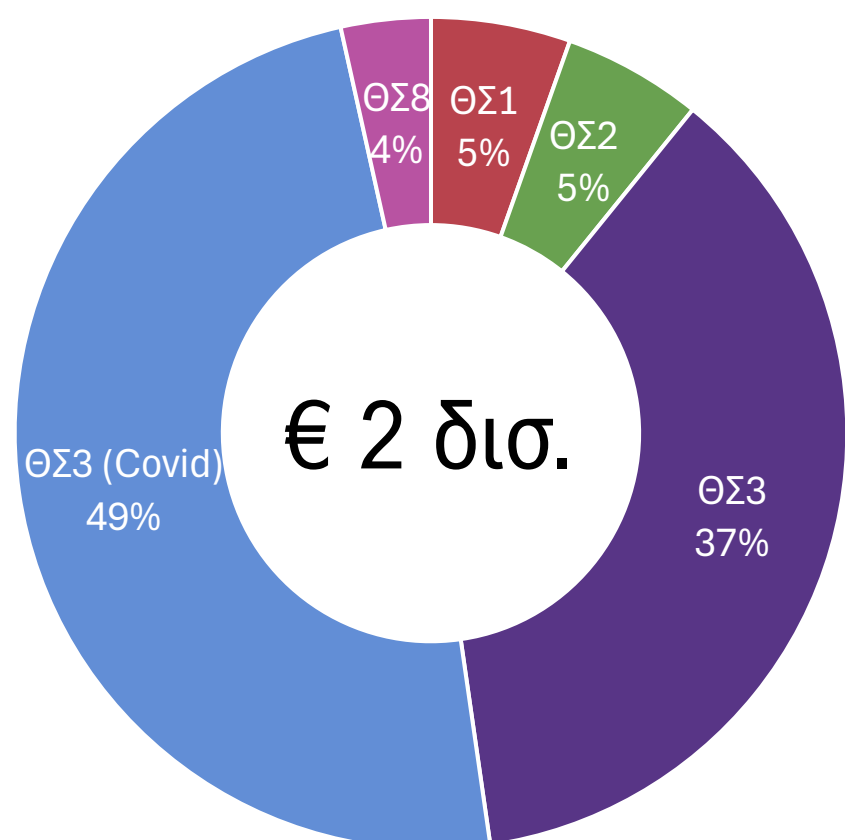
Μίγμα Πολιτικής

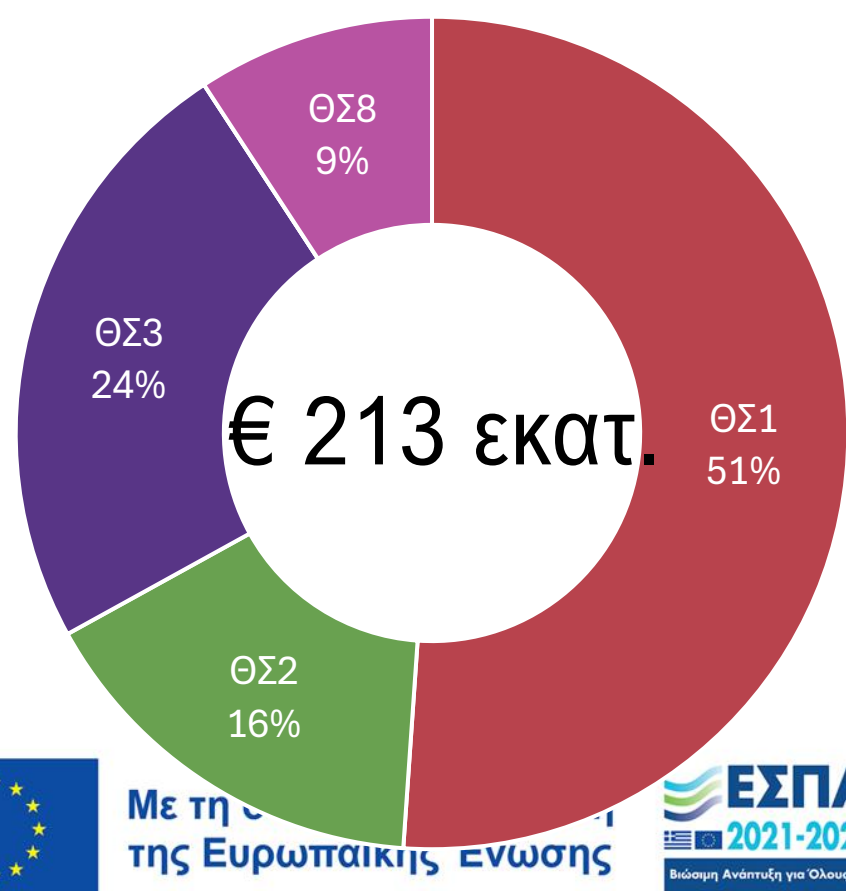
	ΕΠ02	ΕΠ03	ΕΠ04	ΕΠ05	ΕΠ06	ΕΠ07	ΕΠ08	ΕΠ10	ΕΠ11	ΕΠ12	ΕΠ13	ΕΠ14	ΕΠ15	ΕΠ16	Ύψος συμβάσεων
Αττική	53.9%										7.8%	25.2%		13.2%	30 084 746
Βόρειο Αιγαίο	24.2%				24.2%		39.8%			3.8%	4.8%			3.3%	15 643 505
Νότιο Αιγαίο	19.5%			59.9%							20.6%				4 778 059
Κρήτη			9.1%	31.9%	1.4%					42.2%	12.4%			3.0%	22 926 359
Αν. Μακεδονία Θράκη		16.2%			75.1%							8.7%			8 760 955
Κεντρική Μακεδονία	57.2%					6.3%	1.8%			22.7%	7.3%			4.7%	19 545 380
Δυτική Μακεδονία	25.3%			23.7%	4.5%					38.2%	4.3%			4.1%	16 337 767
Ήπειρος				15.5%	17.6%		27.1%		0.3%	19.9%			19.5%		35 324 760
Θεσσαλία			9.5%				90.2%	0.3%							17 302 525
Ιόνια Νησιά			100.0%												3 316 652
Δυτική Ελλάδα				69.9%	17.9%				12.3%						18 563 957
Στερεά Ελλάδα				49.8%	6.0%					36.5%				7.8%	13 325 271
Πελοπόννησος	11.0%	1.4%					2.6%			77.2%				7.9%	6 353 192

Βασικά ποσοτικά δεδομένα

Συμβασιτοποιημένη δημόσια δαπάνη από ΘΣ1, 2, 3 & 8 στα 13 ΠΕΠ μέχρι 13.7.2023

Συμβασιτοποιημένη δημόσια δαπάνη για δράσεις RIS3 από ΘΣ1, 2, 3 & 8 στα 13 ΠΕΠ μέχρι 13.7.2023

Η συνδρομή των ΠΕΠ στις περιφερειακές RIS3

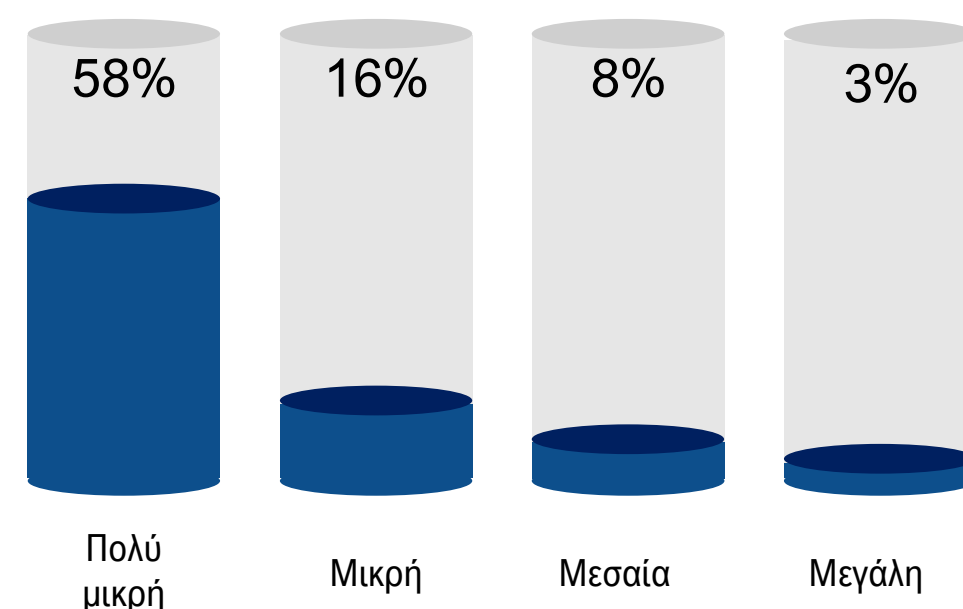

Μερίδιο Δημόσιας Δαπάνης για Δράσεις RIS3 από τα ΠΕΠ

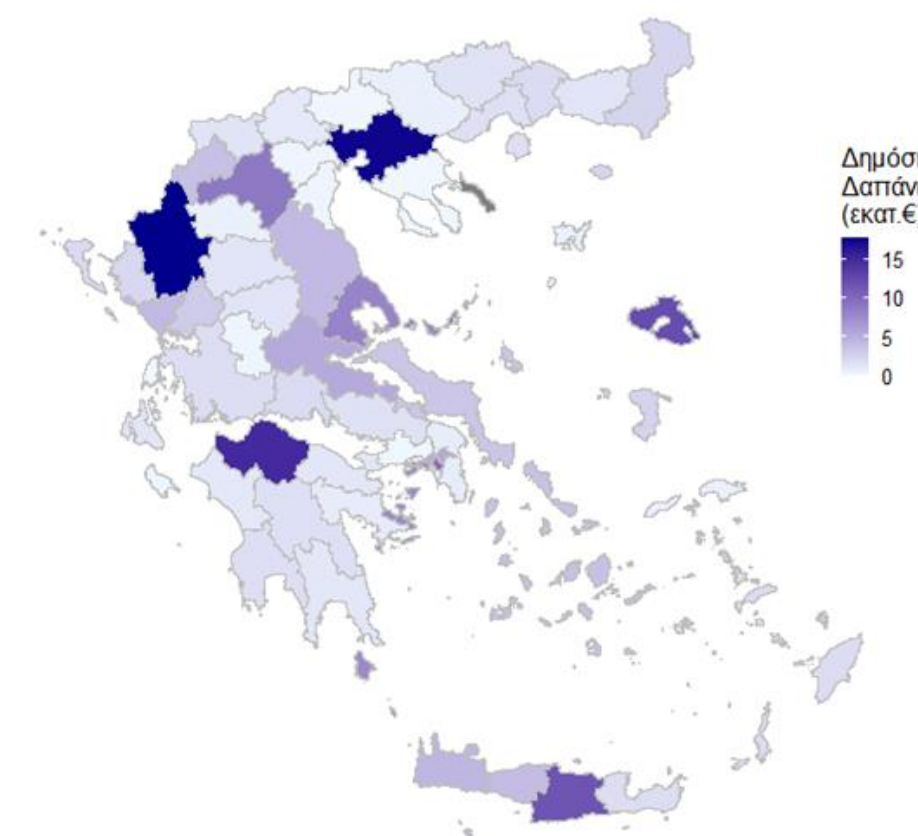
10,60%

Από τα € 2.007,76 εκατ. της δημόσιας δαπάνης που είχαν συμβασιτοποιηθεί μέχρι τον Ιούλιο 2023 από τα 13 ΠΕΠ για τους Θεματικούς Στόχους 1, 2, 3 και 8, τα € 213,03 εκατ. αφορούσαν σε 3.493 έργα RIS3

€ 121,4 εκατ. σε επιχειρήσεις

Χωρική διάσταση

Κλαδική διάσταση (€ εκατ.)

13 Εργαλεία Πολιτικής

Top-5

Συνεργατικά Έργα Έρευνας-Καινοτομίας	€ 39 εκατ.
Επενδύσεις σε Ερευνητικές Υποδομές	€ 36 εκατ.
Υποστήριξη της Υιοθέτησης Καινοτομιών	€ 32 εκατ.
Ψηφιακός Μετασχηματισμός Επιχειρήσεων	€ 31 εκατ.
Έργα Έρευνας-Καινοτομίας Επιχειρήσεων	€ 22 εκατ.

Ευρήματα ανά αξιολογικό θέμα (1 από 2)

Αποτελεσματικότητα

1. Το σύστημα στοχοθεσίας βάσει του ΚΚΔ ήταν προβληματικό και δεν μπορούσε να συλλάβει τα άμεσα αποτελέσματα των Προγραμμάτων
2. Ο χρονισμός της ΔΕΑ δε σχετίζεται με τις επιδόσεις των Προγραμμάτων ως προς την υποστήριξη των ΠΣΕΕ
3. Οι προσδοκίες της εμπροσθοβαρούς και χρονικά ευέλικτης υποστήριξης προς τους δικαιούχους δεν επιβεβαιώθηκαν
4. Η πανδημία COVID19 ήταν ο συχνότερα αναφερόμενος εξωγενής παράγοντας μείωσης της συνολικής αποτελεσματικότητας
5. Το έλλειμα εμπειρίας στο σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων ΕΤΑΚ και ανταγωνιστικότητας στις Περιφέρειες, και η περιορισμένη υποστήριξη από τις εθνικές αρχές, ιδίως στα πρώτα έτη εφαρμογής των Προγραμμάτων, ήταν οι συχνότερα αναφερόμενοι ενδογενείς παράγοντες μείωσης της συνολικής αποτελεσματικότητας

Αποδοτικότητα

6. Ο Π)Υ των ΠΕΠ για δράσεις RIS3 ήταν πολύ μικρός για να δημιουργήσει μετρήσιμες επιπτώσεις
7. Η θεματική υποστήριξη των RIS3 υπήρξε περιορισμένη (10,6% της δημόσιας δαπάνης, το 51% από τον ΘΣ1)
8. Πολύ μικρός βαθμός ανάπτυξης συνεργειών με τομεακά/ευρωπαϊκά προγράμματα
9. Μικρό (16%) μερίδιο της δημόσιας δαπάνης σε 3 εργαλεία πολιτικής θα μπορούσε να έχει αξιοποιηθεί καλύτερα, αν οι ομάδες-στόχοι ή/και οι υποστηριζόμενες δραστηριότητες είχαν προσδιοριστεί με μεγαλύτερη ακρίβεια

Συνοχή

10. Το μίγμα πολιτικής του ΕΠΑνΕΚ κάλυψε σε μεγάλο βαθμό την τυπολογία των εργαλείων πολιτικής που ενεργοποιήθηκαν από τα ΠΕΠ (σε πλήθος και προϋπολογισμό)
11. Το ΕΛΙΔΕΚ και ο Αναπτυξιακός Νόμος είναι τα βασικά εθνικά χρηματοδοτικά μέσα που μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τα ΠΕΠ
12. Οι πηγές χρηματοδότησης εκτός των ΕΔΕΤ αφορούν ένα ιδιαίτερα περιορισμένο μερίδιο των ωφελούμενων

Ευρήματα ανά αξιολογικό θέμα (2 από 2)

Συνάφεια

13. Η υποστήριξη των ΠΕΠ προς τις αντίστοιχες ΠΣΕΕ ήταν μικρότερη της αρχικά σχεδιασμένης
14. Υπάρχουν σημαντικά περιθώρια για βελτίωση στο σχεδιασμό των ΠΣΕΕ της νέας περιόδου ώστε να προσδιοριστεί με μεγαλύτερη σαφήνεια η συνδρομή των ΠΕΠ

Προστιθέμενη Αξία

15. Τα ΠΕΠ μπορούν να συνεισφέρουν στην εφαρμογή τοποκεντρικών αναπτυξιακών στρατηγικών. Αναδείχθηκαν ιδιαίτερα ενθαρρυντικές προσπάθειες για να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν δράσεις που ήταν προσαρμοσμένες στις τοπικές ανάγκες και δεν καλυπτόταν επαρκώς από αντίστοιχες δράσεις τομεακών προγραμμάτων
16. Υπάρχουν περιθώρια για βελτίωση στην κατάτμηση των ομάδων-στόχου και στα κριτήρια επιλογής των πράξεων ώστε να αποφεύγονται οι θεματικές επικαλύψεις με τα τομεακά προγράμματα και να υποστηρίζονται διαφορετικοί δικαιούχοι

Επιπτώσεις

17. Οι δράσεις υποστήριξης των RIS3 μέσω των ΠΕΠ φαίνεται να επιτυγχάνουν σε ικανοποιητικό βαθμό τα αναμενόμενα άμεσα και μεσοπρόθεσμα αποτελέσματα, άρα είναι σε τροχιά για την επίτευξη επιπτώσεων
18. Το μέγεθος των επιπτώσεων, αν συνεκτιμηθεί το προφίλ των ωφελούμενων (μέγεθος, κλάδοι) και η ένταση της χρηματοδότησης, δεν αναμένεται να είναι σημαντικό
19. Οι επιπτώσεις αναμένεται να εμφανιστούν από το 2024 (κυρίως ΘΣ2 και ΘΣ3) μέχρι το 2026 (ΘΣ1)
20. Σε έξι από τις δεκατρείς περιφέρειες, οι επιπτώσεις αναμένεται να είναι έντονα συγκεντρωμένες γύρω απ' τις Περιφερειακές Ενότητες που είναι πρωτεύουσες των Περιφερειών

Συστάσεις

1

Προσαρμόστε τη Λογική Παρέμβασης στις ιδιαιτερότητες κάθε Περιφέρειας και βελτιώστε την επιλεκτικότητα στα εργαλεία πολιτικής και στις ομάδες-στόχους

2

Βελτιώστε το συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ των τομεακών και των περιφερειακών Προγραμμάτων και αξιοποιήστε συνέργειες για οικονομίες κλίμακας

3

Προσαρμόστε το μίγμα πολιτικής ώστε να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες διαφορετικών εδαφικών τύπων ώστε να βελτιωθεί η χωρική συνοχή

4

Παρακολουθείστε τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης με μεγαλύτερη ακρίβεια και βεβαιωθείτε ότι έχουν σαφείς και μετρήσιμους στόχους ώστε να είναι αξιολογήσιμες

 Γιάννης Τόλιας

 Innovatia Systems

 Δωδεκανήσου 22, 546 26 Θεσσαλονίκη

 +30 231 056 7442

 tolias@innovatiasystems.eu

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

